

Armande Vidal

ANY II

DESEMBRE 1929

N.º 24

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

SVMARI

En pro del Portantveu, per Carreres. — Programa de l'audició de sardanes corresponent al mes de Gener. — Cock-tail, per Ernest Albert i Galter.

Cal escurçar la Sardana? — Salut als dansaires, per Andreu

Tey Garriga. — Del caràcter en les sardanes, per

Pere Camps de Lamarxa. — L'amor a un

ideal, per Angel Trèmols.

Noticiari.

FIGVERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR

PUIG-PARIS

ES
DIR-HO
TOT

ANTIGA CASA

Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.
PEL SEU BON GUST.
PELS SEUS IMMILLORABLES GÈNERES.
PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA CONSTITUCIO, 25 i 26

FIGUERES

Encara teniu el
rellotge espatllat?

No espereu demà per a
fer-lo adobar i porteu-lo
de seguit a la

Relotgeria VARELA

LA CASA VARELA

SERVEIX BÉ I ÉS ECONÓMICA

LLIBRERIA CANET

DIARIS REVISTES LLIBRES

AIMANTS DE LA
NOSTRA DANSA:

COMPREU EL LLIBRE

Nostra Dona la Sardana
DE JOSEP MIRACLE

I

LA SARDANA PER A PIANO

Els arbres de la Devesa
saben una cançó —

D'EN J. BARÓ GÜELL

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: «CASINO MENESTRAL»

En pro del Portantveu

Amb el número present són 24 els portantveus que han sortit.

Dos anys fa que uns quants entusiastes del Foment, membres del seu C. D., s'atrevien a fer sortir «La dansa més bella...», es basaven per fer-ho, amb dos efectes, un moral i l'altre material.

El córrer dels mesos i a efecte d'haver entrat nous elements a la Junta, ha quedat ben palès que el Portantveu es una càrrega per a l'entitat; tant moralment com material ha fallat.

Causes?. Anem per la moral:

En sortir el repetit butlletí, ens vam veure avalats per la cooperació de reconegudes firmes. Ens és impossible exposar el perquè, ja que no ho sabem, aquesta col·laboració ha anat minvant, fins quasi a desaparèixer; per exemple, en alguns Portantveus passats, sols hom podia constatar unes comptades firmes: la majoria dels articles eren fets per membres del C. D. del Foment; ací teniu contada la càrrega moral.

Remei?.

Aquest el poden donar les esmentades firmes, a les quals ens cal adreçar un prec, i és que no ens oblidin, puix si ens priven dels seus articles, ens serà molt difícil de poder continuar el butlletí. No dubtem, però, que s'ens complaurà una vegada més i tornarem endavant, com cal.

L'efecte material?.

Fins avui que ens anem reviscolant, no ha estat possible veure'ns amb la precissió de remeiar el perjudici econòmic del Portantveu. El preu posat al butlletí era limitadíssim; això junt amb la baixa de socis i de anunciants, ha portat la pèrdua; no es tractava de fer

cap negoci amb el «Portantveu» però també és de doldre perdre-hi: aquesta és la càrrega material.

Solució?

Ens atrevim a exposar-la clarament: és convenient apujar el preu del «Portantveu», des del proper número, o sigui el corresponent al mes de Gener de l'any nou, el seu preu serà: VINT cèntims per als socis i TRENTA per al públic. Al mateix temps, i per acabar d'anar bé, necessitaríem trobar uns quants anunciants. Quan poguem comptar amb els suficients per a omplir el lloc que els tenim guardat, haurem resolt satisfactòriament l'assumpte.

Confiem que tots acceptareu el nou preu, i continuareu dispensant-nos la fe que amb nosaltres teniu, fe que procurarem enaltir, batallant ardidament per tal que el Foment pugui arribar al màxim esplendor.

Com a resum, doncs, ens cal afegir uns mots. Donar-vos, a la bestreta, mercès a tots, als col·laboradors per la part moral i als socis per l'ajuda material.

Si tots ens hi fem fermament assolirem la realització dels nostres anhels i tindrem el gran goig del qui ha fet un acte de bé. Com a empordanesos que som, en fer un culte a la sardana, ens fem grans, exterioritzem amb música ço que naturalment portem al cor: alegria en sentir-la, germanor en dansar-la enllaçant-nos de mans.

CARRERES.

MES DE GENER 1930

DIUMENGE, DIA 12

HORA: DOS QUARTS DE 12 DEL MATÍ

A LA RAMBLA

P R O G R A M A

MAGDALENA	LLONC
EL GORG DE LES GOJES	FIGUERES
LA FONT D'IGNASI IGLÉSIES	SANS
EGARENCA	SERRAT
BANYOLINA	SADERRA
JOIOSA	VALLESPÍ

COBLA: "LA PRINCIPAL"

AUDICIÓ LV

COCK-TAIL

UN cock-tail és deliciosament enervant. Es una carmuixa de palla elaborada i fina que us fa pessigolles i manyacs soterràniament. Podríem dir amb una simplicitat específicament modesta: una beguda. Una beguda plena de microbis sentimentals que tenen una líquida fosforescència. Hi ha però, també, altres símptomes de violència: una ferocitat de farga, una rotija en el carbó, una bafarada amarga, uns fogots que disolen eficaçment l'àcid úric amb una insistent i discreta llepoleria. Es una definició que difícilment podeu defugir d'aquelles paraules que retrunyen rudament com un cop de roc: la brutalitat, el cinisme, la subversió.

L'Empordà és un cock-tail revoltant. Un cock-tail que grinyola i perneja com una manxa de forn; bóta i dringa i sorreja com una cabra boja, i es penja per tot arreu, en el forat orellut d'unes arracades femenines, en la fullaraca dels carolins i dels pollaneres, en les fruites verolades dels ribastos secardins i dels aigua-moixos molsuts i humits, en la pelussera d'una euga prenys, en els espàrrecs i argelagues de les bardisses..... penja com un ham, en totes les imatges i en tots els somnis, en totes les facècies i en totes les cabòries, en tota la càlida i blanca grisor del paisatge.

Un cock-tail és una beguda. Està bé. Direu: jo en aquesta terra de promissió hi he trobat un potricó de vi negre o de vi ranci, un got de moscatell, una clova de conyac o de rom..... Ja sé també que l'aiguarent i la canya han fet estralls..... Bé, si. ¿Però, amb quina altra potinga ho barrageu per fer un cock-tail? Simplement, amb l'Empordà. L'Em-

pordà és un peix que es porta l'oli. Les gotes amargues i picants són deixes multiseulars d'aquest enorme viot enormement blau que des que el món és món es regala i s'engreixa llepant les genives d'aquesta dona insaciable.

I bé: un corriol fressat, un còrrec estèril, una vaca barballuda, un bover mig tocat, una pruna clàudia tot això són cock-tails. Però, el cock-tail, fort i golut, autènticament empordanès, és una festa major de poble. Heu de tenir entès que aquest cock-tail sense el ruixat de pebre de les sardanes, seria un cock-tail fluix, aigualit, migrassó, que no arribaria mai a ésser ni ase ni bèstia..... potser, comptat i debatut, arribaria a ésser un pegat de llet d'ametlles i de mel rànica per a enganxar a una panxa depil·lada de criatura rosegada de cucs. Breu; sense sardanes no hi hauria cock-tail, el cock-tail fort i golut, autènticament empordanès.

La sardana és el ruixat de pebre, és una vergassada de freixa arran de costelles, és una metzina que no mata, però que eixivora i esparpella els llan-gardaixos entumits i somiatruïtes.

Per a sentir les sardanes, per a sentir aquesta burjada que us travessa el cor i us ratlla la pell, jo us invito, amics, a fer una romeria de tafaneria col·lectiva, traient el nas a les festes majors dels pobles i llogarrets empordanesos.

Una diada calda i bruna, que sembla que torren ous. Doneu a aquesta diada un nom solemne i litúrgic: Sant Pere i Sant Feliu, la Mare de Déu d'Agost, la Mare de Déu de Setembre..... Els pobles, les masies i els veinats s'estremeixen, viuen, s'estarrufen com una

lloca gelosa Les parets perden el color de xocolata desfeta i de rovell mastegat i ix com un filtre descomunal, com un fantàstic brià de gos, una clariana de llum de pela de llimona; apar que l'aire sòpit i gràvid, espessament immòvil i tèrbol, pren una etxura provocativa de dansarí i de gànguil, un aire d'home pet, que se sent canalla i escup saliva per un ullal rautat per les menges àcides i els didals de begudes corrossives. Es torna fluid i sol luble la faç eixuta, el ronc salvatge, la brutícia llardosa, la somnolència tràgica, la floridura de les lleixes, el mal gam que fa xortar la truja.....

Tot es colora i es vernissa; els solcs contrets de les galtes es dilaten; una llei imperativament fisiològica fa frontollar la budellada; els ànecs i les oques es repengen amb una vanitosa voluptat, murriejant un adulteri luxós i cruel; les mosses casadores es freguen el carrall d'unes cames festes i granalludes; el noi estrenarà una gorra noya, plana com una fruita, i de bon dematí, per tornar d'hora ha anat a manar una vaca a bou; els jaios baden uns llavis sorneguers i destenyits amb uns ulls rebatuts de tatxes i de basses i un nas putrefacte carregat de pèls i de barbs... Breu; hi ha una sensació abundant, llepissosa i profètica, hi ha una sensació que denúncia un pa a la post i una poma per la set i una sentència infalible: val més ésser un ruc gras que no pas un savj físic

I bé Ja hi som. La plaça rural és una plaça oberta a quatre vents, una era ampla i argilosa, clivellada i trèmula, que alimenta processons de formigues, i una bonior delicada de cigales en les branques reforçades de les oliveres. I un llorer, un bedoll, un tell i un taron-

ger enforats en una cuaranya esquifida de la closa. Al cim de l'entreuix de les tortugades verdoses de la masia, hi ha un penell de ferro, invisible de mulles roses i de pixallits; el mateix penell on s'hi aturen els pinsans i les calàndries que roben el blat i la civada dels gavellons, els merlots i les garces que neden fastuosament sota un cel iodat, flairós de viadella i de xuclamel.

L'era es transforma en un cos viu en una esquena ampla de mesell que s'infla i es desinfla com un ventre de pardal. ... la no és l'era resseca, dura, silent, tensa com un cuiro de senegalès embalsamat; es torna pols tova, farina mòrbida, amor i suarda, sang espumosa i ulls de poll, xiscles i passió, tot un tripijoc de boira que flota ensensada en una pampalluga infinitament dolça capbuçada, en un buit sense cronòmetre de cotó fluix.

S'escolen lentament les sàrdanes. Cauen lentament les hores. S'agiten les anelles meravelloses. Rodola la sonoritat de la cantúria i el fresseig de la dansa I l'hàlit trenca la virginitat de les feixes aspres, de les quintanes aterrosades, dels salancs cendrosos; el fremir d'ales que arrossega els peus i ondula les tiges dels fonolls i blinca les arestes lívides del llistó.

Cau la tarda. Capvespreja. Hi ha unes taques vagues de fosca que retallen i estargeixen siluetes al marge dels camins, rosades de claror de lluna, tatuades d'ombra, i estimen la terra i la vida dintre una pudícia quieta, esborrada i melancòlica, obsessionats per la visió d'una verge inconeguda i neguitosa, indecible de caníbal voracitat, la verge que llagrimaja planyívolament la màgia de la seducció al cim d'una poncella desfullada

ERNEST ALBERT I GALTER.

Cal escurçar la Sardana?

DIUEN que la sardana és molt llarga i que fóra convenient escurçar-la.

I hem de creure que, quan la premsa ho diu, deu haver-hi una certa corrent d'opinió en aquest sentit.

Ara bé. Nosaltres declarem que, tot i haver viscut d'ençà que tenim ús de raó, entre gent que balla i veu ballar, i que escolta sardanes a les places de l'Empordà, mai hem sentit titllar-les de llargues, ni pels balladors, ni pels miradors, ni pels oients.

I preguntem: ¿Com és que els qui n'hem sentides i vistes ballar a milers no les trovem pesades, cansades - que això sembla que volen dir els que les troven *llargues* - i les en pot trovar algú que, segurament, no n'ha pas sentides, ni de molt, tantes com nosaltres?

Creiem que aquest fet té una explicació molt senzilla. I és que, aquí l'Empordà prenen la Sardana *principalment* com una dansa, i *secundàriament* com una peça de música.

Així en el llenguatge vulgar, tradicional, diem: "Hi ha *balles* a plaça," "Vaig a *veure* les sardanes" i no: "Hi ha *audició* de sardanes" o "Vaig a *sentir* sardanes".

I els poetes que han cantat aquest ball ho han fet només veient-hi una dansa; recordem la oda d'En Maragall.

Es clar que també hi ha gent del poble que va a la plaça a sentir-les, les sardanes, i a veure com les toquen els músics, però els que hi van per això sempre són pocs, comparats amb els altres; i si són del país, escolten embadalits, palplantats davant dels músics, i amb un posat que més aviat fa creure que les troven curtes.

De totes maneres, quan abans d'En Pep, les sardanes se tocaven només amb cornamusa, o amb pocs altres instruments, de memòria i sense partitures, és a dir, quan la seva música no era més que el pretext, diem-ho així, i gairebé no tenia altre objecte que marcar el compàs, ja a l'Empordà la gent les ballava a totes les festes.

Peró després, en Pep va formar la Cobla i va compondre sardanes de tonada tan inspirada i tan sentida i darrera d'ells els nostres més eminents compositors n'han escrit de un valor musical tan gran que ara, molts que no *coneixen* o no *senten* la nostra dansa com ball són grans entusiastes i admiradors de les seves partitures.

I per això, avui hi ha gent que no va "a *veure* les balles" sino "a *sentir* la música de les Sardanes".

Ara bé. Les sardanes que se toquen a les places

han d'ésser per als oients filarmònics, o bé per als balladors i els seus miradors?

Crec que tots estarem d'acord que han d'ésser per a aquests, puix d'ençà del seu origen conegut, han estat sempre tingudes com un ball popular. I els balls populars són per a esbargiment dels balladors i dels que s'els miren, més que per a delectança dels filarmònics.

Sentat això, hem de vetllar per a que la sardana conservi les seves característiques de ball, i l'interès que desperta entre els balladors i els seus miradors.

I entenem que si s'escursaven, primerament se'ls treuria una part d'aquest interès; i en segon lloc quedaria malmesa la simetria artística característica de la estructura tradicional.

Per a fer-ho veure ens cal estendre'ns un xic analitzant aquesta estructura i desentrellant el seu sentit íntim. Perdonin els nostres lectors si això els resulta pesat.

A les dues Melodies, o Cants, que conté la partitura de tota sardana, els Sardanistes els donen el nom de *Tirades*; la dels curts o "els Curts" a la primera; i la dels Llargs, o no més "els Llargs" a la segona.

Aquestes dues melodies, o Tirades com direm d'aquí endavant, es toquen, entre totes dues, deu vegades, per aquest ordre:

Primera Part

Curts-Curts Llargs-Llargs

Segona Part

Curts-Curts Llargs-Llargs

Tercera Part

(contrapunt) Llargs (contrapunt) Llargs

No es pot negar que aquesta estructura resulta plena, completa i d'una simetria elegant.

Ara, si deixem de banda aquest seu aspecte és clar que a primera vista, sembla que hom podria treure, sense cap inconvenient, alguna de les tirades, és a dir, de les repeticions. I seria així si la Sardana fos com tots els altres balls, en els quals els balladors no han de fer res més que atendre el ritme de la música.

Peró ja és sabut que a la nostra dansa, els dansaires han d'aplicar certes regles que varien a gairebé cada tirada. I precisament aquest és un dels seus atractius més grans.

Així, podem afirmar que la estructura tradicional no és capriciosa, sinó filla de un criteri ben definit.

Per a demostrar-ho exposarem l'objectiu concret de cada una de les tres parts que es divideix, i de les deu tirades que s'hi toquen.

La primera part serveix per a donar a conèixer

la música. I si s'hi repeteix dues vegades cada un dels cants, o temes melòdics, és per si els balladors, a la primera vegada, no han pogut *agafar* bé les seves tonades, i, sobre tot, les entrades i els finals.

A la segona part s'hi presenten, successivament, l'un darrera l'altre, diversos problemes que obliguen els balladors a variar de ritme, i la direcció dels seus moviments oscil·latoris d'un costat a l'altre.

La tercera part ja veurem que té una finalitat diferent, però, de totes maneres ben justificada.

De la primera part, doncs, no s'hi ha de pensar a treure'n cap tirada. Si els balladors, per a poder aplicar amb precisió les regles del ball, han de saber ben bé el nombre de compassos de la música, i les entrades i els finals de cada cant, tenen dret a exigir que's toquin dues vegades seguides cada un d'aquests, per tal de poder comptar-lo, i repassar el compte.

A la segona part la música torna a tocar "els Curts," per que els balladors comencin a exercitar-se, entrenar-se podriem dir, en la aplicació de regles especials que els obliguen a moure's en direcció diferent de la que correspondria si només seguissin les generals.

Aquí comença, doncs, aquella varietat en les oscil·lacions de les rodones que tan atraient fan la contemplació del ball. Tampoc s'ha de pensar a treure aquesta repetició.

Hom torna a tocar «els Curts» per quarta vegada. Aquesta repetició és veritat que no té gaire interès, ja que ha de ballar-se igual que la precedent. Però, tot i això, ens atrevirem a defensar la seva conservació, perquè podem considerar-la com un temps de descans que's dona als balladors, després del esforç d'atenció que han hagut de fer fins aquí, i abans d'empendre la solució dels problemes que s'els presentarà d'aquí endavant.

I si aquesta consideració no tingués prou força, hi hauria la simetria en la estructura total que reclamaria la seva conservació.

Torna a tocar-se el cant del "Llarg". Aquesta repetició serveix per a ficar en el ball una nova dificultat que obliga a fer els darrers compassos en direcció diversa, segons que la suma dels de la tirada sigui igual a un múltiple de quatre, o que en sobri algún.

Aquest problema encara no s'havia presentat als balladors, i el resoldre'l dona un nou interès al ball, i torna a motivar que les rodones facin aquells moviments oscil·latoris que va copsar i descriure En Maragall, dient: (L'anella),.....

"amb pausa i amb mida va lenta *oscil·lant*,
ja's decanta a l'esquerra i *vacil·la*
ja volta, altre volta, a la dreta *dubtant*
i s'entorna i retorna *intranquil·la*
con *mal orientada* l'agulla d'imant".

La cobla torna a tocar els "Llarg," i els balladors deuen aplicar noves regles per tal de acabar

la tirada decantant-se cap a l'esquerra durant els darrers compassos, i aturant-se *en sec* en el mateix moment que para la música.

Aquest és el problema més complicat que hom ha de resoldre, i per tant el final d'aquesta tirada és el que presenta el màxim interès de tota la sardana, tant pels balladors, com pels espectadors. Quí gosaria tocar-ho!

Després d'aquest moment emocionant que la sardana:

"Si el contrapunt el bell ritme li estrella,
para's sorpresa de tal maravella".

La Cobla torna a tocar el Cant dels "Llarg" i aquesta és la novena tirada.

Es veritat que, a algunes sardanes, aquesta es deu ballar exactament igual que l'anterior; però n'hi ha d'altres en les quals els balladors han de fer-hi nous càlculs, per tal de poder aplicar les regles establertes.

I com que no podríem pas admetre el criteri de que aquesta tirada se toqués a unes sardanes sí, i a les altres no, ja que això treuria uniformitat a la estructura, creiem que el millor és que's toqui a totes.

I veu's aquí que arribem, en el nostre anàlisi, a la desena tirada, que a totes les sardanes se balla igual que la precedent; que no porta cap variació al ball; i que fins té poca importància en el concepte de la conservació de la simetria en la seva estructura clàssica.

Aquesta és la tirada, doncs, que sembla que hauria de poder ésser suprimida sense cap perjudici per a ningú, i amb avantatge dels oients que voldrien escurçar la sardana.

Més tot i això de cap manera podem passar els empordanesos perquè se tregui.

I és que nosaltres sabem molt bé que si se toca és per tal que els balladors puguin, d'acabar-se la sardana, ballar una estona amb tota platgeria, lliures de totes les preocupacions que els han turmentat, diem-ho així, durant tota la resta del ball, en la qual havien d'anar comptant repartint compassos, a fi de poder arribar airoso als contrapunts.

Us preguem, als qui no sou sardanistes, que us fixeu bé en l'esforç que representa l'anar ballant tota una sardana, amb una balladora a cada costat agafada a les mans, i al mig d'una plaça curulla d'espectadors que saben de què va, que s'estant guaitant els balladors de fit a fit, i que somriuen irònicament davant dels fracassats. Ballant en aquestes condicions, l'arribar a *treure*, com dieu els sardanistes, una sardana, reclama dels balladors una tensió d'esperit tan extraordinària, que només pot trobar-se entre els que, quan ballen se senten sacerdots....., d'un culte, ...*que'n mística dansa s'en venen i van*.

Ara bé, als qui han fet un esforç tan gran durant nou desenes parts de la Sardana, gtenim dret de privar-los de ballar una desena

Part més, per a esplaiar-se, i lluir la seva agilitat puntejant, i saborejar el goig de l'èxit, si han quedat bé, i poder recobrar el prestigi encertant la darrera tirada si no ho han sabut fer abans?

* * *

Resumint direm que, la estructura clàssica de la nostra dansa serveix per a que els balladors puguin: 1.er comptar bé els compassos; 2.^{on} repasar el compte fet; 3.er agafar bé la tonada de les entrades i els acabaments de cada melodia, o Cant; 4.^{art} anar aplicant a cada repetició alguna regla nova; 5.^{intè} tenir uns moments de repòs d'esperit durant el ball; i 6.^{sè} donar al conjunt una estructura simètrica.

Els oients que penetren tot el sentit de la nostra dansa ja saben, i comprenen, el perquè de totes les repeticions i així, de bon grat es conformen a sentir-les, a canvi de veure com el ball se va desenvolupant amb interès creixent, i de contemplar els sardanistes com, en arribar a l'acabament, s'entreguen a puntejar amb més delit que mai els compassos airosos de la música, tot apretant amb satisfacció les mans de la balladora, mentres van contemplant el formós espectacle de la gernació que omple la plaça, movent-se al compàs del tamborí.

Ara, pel que fa als oients que ni comprenen ni senten tot l'encís de la sardana, que, sense mirar els balladors, només escolten la música, com escoltarien la de un tango, o un xarleston, es comprèn que protestin de tantes repeticions. Però aquests no tenen vot. Les sardanes de la plaça no's toquen per a ells.

Aquests han d'anar a les audicions que es donen a les sales de concert; i allí les sardanes ja s'hi toquen sense aquelles repeticions. Fins, pel nostre gust, s'hi toquen massa escurçades.

Més encara que'ls empordanesos creiem que no's deu, ni's pot escurçar la sardana, es clar que no pretenem pas oposar-nos a què els d'altres comarques les escurcin.

Peró si que ens creiem en el deure de dir a tots:

La sardana, en els nostres dies, es agafada instintivament, com símbol patral com llaç de germanor. Serà oportú ficar-nos en aquests moments, en discussions que puguin crear antagonismes i rompre lligams?

* * *

I ara, per deixar ben contestat el qüestionari rebut, quatre paraules sobre les sardanes *revesses*.

Per a que no hi hagi confusions, comencaré per dir que entenc per tals:

"Aquelles en les quals els compositors procuren que se confonguin els temes melòdics de la partitura, de tal manera que resulti difícil als oients apreciar quins són els primers i els darrers compassos de cada un d'ells".

Per a veure si convé que aquestes sardanes es

toquin o no, ens hem d'atendre al criteri que hem exposat abans, ço és, que la sardana és un ball popular, i com a tal, deu servir per a esbarment del balladors i dels que s'els miren.

Sentat això, preguntem: les sardanes *revesses* agraden, diverteixen?

Jo crec que cal distingir. Entenc que, pel que fa als balladors, agrada als que podriem anomenar *asos*, i desagraden als altres. I és que els primers, com que es creuen segurs de saber-les treure, hi troben un nou motiu de lluïment; mentres que els altres, en canvi, temen quedar-hi fracassats.

Així ens sembla que, entre els balladors, la majoria les rebutjaria.

Però i entre espectadors? i entre aquesta nombrosa gernació que omple les places, i que pren tanta part en aquesta diversió popular, quina opinió hi ha?

Creiem que estan en majoria els partidaris de conservar-les, puix ells no hi arriquin res i en canvi poden disfrutar del major interès que té l'espectacle.

Així entenem que no s'ha de privar que es toquin aquestes sardanes, puix a més de tot, les seves dificultats són un gran estimul per a que els balladors s'exercitin.

Més això no vol pas dir que considerem lícit el que els compositors se surtin de la regla referent a la partitura, que estableix que; "a tota sardana hi ha d'haver dos temes melòdics, el primer dels quals ha d'ésser desenvolupat en menys compassos que el segon i que tots dos han d'ésser repetits *amb tota exactitut*, i el nombre de vegades que està establert".

Es evident que faltaria a aquesta regla, una sardana en la partitura de la qual no hi hagués més que un tema melòdic, o hi fos variat algún compàs, o tan sols alguna nota, en alguna de les repeticions.

Aquestes sardanes haurien d'ésser declarades antireglamentàries. I fins proposariem que fos imposada alguna sanció a les cobles que les toquessin.

IGNASI FAGES.

Jo dic només això:

RESPECTE l'escurçament de la sardana, com que ja han dit el què, els més intel·ligents, jo no diré sinó que *estic d'acord que s'escursi tan com vulguin*, quan mestre Pep Ventura ho digui...

Quant a la *revessa*, el meu criteri és que s'ha d'anul·lar, car *allò* no és sardana sinó un joc de penyores com qualsevol altre.

I res més, puix crec que s'han d'esmerçar en aquest assumpte ben poques paraules car som a l'Empordà, que és com qui diu al rovell d'ou de la Sardana, i l'Empordà la balla amb delit perquè tots els balladors i balladores són *mascles*.

A. TRÉMOLS.

Salut als dansaires

SARDANA

Música del mestre Enric Sans

Salut, salut dansaires
salut al poble català
la terra d'amoroses flaires
que té una joia que és l'Empordà

Salut bressol de la sardana
la terra de ferma saó
de la pageseta galana
de la raça de més braó

Al cant joiós de la tenora
que ens du l'encís d'aquesta terra
ballem, ballem sens treva
la dansa airosa que enamora.

Voltem la nostra terra
dansem com bons germans
des del mar fins la serra
fem una anella enllaçades les mans.

Veniu-hi a la rotllana
entreu-hi sense por
tot dansant la sardana
cantarem cançons d'amor.

I al nostre cor, donzelles
ens hi dureu consol
que sou les flors més belles
que jamai a vist el sol.

Amb les mans enllaçades
vos parlarem d'amor
dient-vos amb les mirades
l'anhel de nostre cor.

Nostra sardana galana
ballem sense descansà
i a la nina catalana
amb amor dem-li la mà.

Fem-ne una ample i gran anella
ballem donant-nos les mans
la sardana noble i bella
que agermana als catalans.

ANDREU TEY GARRIGA.

Del caràcter en les sardanes

- Home, Cardunets, ara que parlem de sardanes...

(De fet, es parlava de com es pot escriure un article per al periòdic sense que hom tingui res d'important per a comunicar al lector.)

...Ara que parlem de sardanes: no fa pas molts mesos que vaig tornar sentir aquella virolaina joiosa que és «La font de l'Albera». La recordeu?

- Ja ho crec! És aquella que fa així...

- Si, oi? . . De primer, l'esclat acolorit de la processò mafinal de festa major de poblet muntanyenc, amb el Sant de la diada frontollat damunt del tabernacle que porten quatre galifardeus que em passeguen «entre les atxes flamejant» i al xiroi compàs d'una marxa de fanfarra; i després aquella faral·la del havent-dinat, que es fa amb els ventres tivants i barrejant - bacanal rupestre - els agredolços de les fruites amb els «dels petons de donzella». I tot això, i l'aire i la llum i l'ingenuïtat i la malícia concentrada i l'optimisme cordial i la litúrgia solemne; tot això, i la flauta de Pau i un retaule gòtic, suggerit per una música planera i ferma, irònica i plena d'una gran claretat interior.

- A mi, aquesta és una de les sardanes que m'agraden més. No sé què hi trobo, però hi trobo una cosa que... m'agrada. Ja ho teniu explicat tot.

- Trobeu que té caràcter.

- Què voleu dir: tenir el gènit fort?

- Home, no sigueu pallús... i dispenseu. Tenir caràcter vol dir... Però no sabeu què vol dir tenir caràcter, precisament en aquests dies que d'això del caràcter se n'ha parlat tant? En quin mon viviu, Cardunets?...

- Ja us explicareu millor.

- De seguida. Mireu. No és pas, ben entès, que en aquestes matèries jo hi

entengui massa, perquè més aviat es pot dir que no hi entenc gens.

- Sí que començem bé!

- ...Però m'ha llegut de poder oir, interpretades per cobles d'aquelles que si l'una és bona l'altra encara ho és més o viceversa, un nombre ja bastant pujat de sardanes de tots els istils i qualitats, des de les bones a les dolentes passant per les mitjanes i per les de quarts de mitjana, des de les «balladores» a les «impossibles», des de les del composicionisme primitiu i elemental a les del tecnicisme més congestionat, i de tot plegat me n'he format un criteri: un criteri que, com a meu, és banal i purament subjectiu i em carregaria que el prenguèssiu com un oracle, per què, al fi i al cap, jo...

- Home, voleu callar!... Digueu, digueu...

- Jo trobo, doncs, que, en general, les sardanes que es fan avui dia valen, tècnicament, mil vegades més que les que es feien vint o trenta anys enrera...

- Tambè jo abans anava a Borrassà a peu i ara hi vaig en bicicleta.

- O en l'autòmnibus.

- O en aviò!

- No, no sigueu *pavero*: en aviò a Borrassà no hi heu anat mai. De totes maneres, i encara que en el fons tot sigui «anar a Borrassà», s'ha de reconèixer l'influència de l'avanç del temps en totes les coses.

- I tant, Conilleres, i tant!

- Em dic Palaudàries, per servir-vos.

- Bé, és igual. Com que són dos noms que se retiren tant...

- Carai, no ho sé pas veure!

- Doncs, si: s'ha de tenir en compte que el progrés...

- Espereu. Deixeu-me acabar d'arrodonir l'observació. Us deia que les sardanes d'ara valen, tècnicament, mil

vegades més que les d'aquells temps. I us anava a dir que, no obstant aquestes brillantors de tècnica, jo trobo que potser a la major part de les sardanes d'ara les hi manca caràcter, les hi manca personalitat. En sentireu moltes, que us agradaran o no us agradaran, i – salvant excepcions – no sabreu distingir-ne gaires per una vibració particular o un caient acusat – allò que en les persones són els trets anímics a través de les faccions i en la decissió dels actes – que us la rellevi per damunt del conglomerat amorfe.

– És molt natural que de prop o de lluny totes les sardanes s'assemblin, tota vegada que per aquestes coses comunes: l'esperit la forma i el ritme, són totes elles sardanes i no l'una és vals i l'altra és massurca i la de més enllà és farandola i etcètera, etcètera...

– Prou. Atureu el carril dels etcèteres. No us volia pas dir que fossin semblants en els temes melòdics ni en el pastat de les harmonitzacions.

– Ah, és que em pensava...! Per què, qui més qui menys, cadascun dels músics sardanaires es demostra prou original. I fins algun de vegades, massa i tot.

– Allò que jo us volia expressar, compreneu, és un efecte totalment al marge de les semblances o dissemblances exteriors o de forma: és aquell no tenir, generalment, aquella cosa profunda i rotunda, imponderable però latent, indefinible però experimentable, que per damunt de les perfeccions o imperfeccions de construcció, de boniqueses o lletgeses ostensibles, constitueix el segell i la força d'atracció de tota obra humana, sigui aquesta de pur rendiment material per a proveir el viure

d'utilitats pràctiques o sigui d'art per a embellir, refinar i desbarbaritzar la vida. No se si m'explico.

– Sí, sembleu un arrencacaixals. Però no crideu tant, que la gent vol dormir i d'alguna finestra ens podrien abocar una palanganada d'aigua.

– Que firin el Manol i la Muga i tot, si volen. Ja ens convé, l'aigua.

– Si, però no pas a l'esquena.

– En canvi, i en tornant-hi, en moltes de les sardanes d'ara aqueixa «cosa» que constitueix el caràcter és substituïda per la tècnica. Però la tècnica per sí sola, sense l'esperit o la idea essencial que la presideixi i li doni justificació d'utilitat, què pot fer? Res, no pot fer! I per això passa allò: que escolteu una sardana d'aqueixes de la tècnica i quedeu atabalat. Es un garreteix sense Garreta. Es una música problemàtica que, negats com hi som molts dels escoltadors, per desxifrar-la i entendre-la necessitaríem una clau secreta. Això fa que, aquestes sardanes que vull dir, us encurioseixin, però que no us engrapin; que us interessin, però que no us commoguin; que us arrenquin l'admiració, però – ai, Cardunets de les meves fatigues! – que us deixin amb tot de reserves inconcretables.

– Vós sí que sou inconcretable, Conilleres...!

– Palaudàries, per servir-vos.

– Com que es retiren tant, aquests dos noms...

(I tot discutint si es retiraven o no es retiraven, se'n varen anar i, naturalment, es va acabar el diàleg. Que ja era hora).

PERE CAMPS DE LAMARXA.

L'AMOR A UN IDEAL

HI ha quelcom de més noble que l'amor a un ideal?

Per l'amor al seu Déu homes i dones, incapaços de resistir el mal humor d'un seu igual, han pogut mirar fit a fit la cara malestruga i la mirada salvatge del més crudel enemic de la religió, donant gloriosos la seva vida per Déu, devenint així màrtirs pel seu ideal

Per amor a la Pàtria llur i a la llur independència, al seu ideal, homes i dones d'esperit més aviat retret, casolà i tímida, s'han llançat al carrer i a la muntanya per tal de veure llur pàtria lliure i jamai trepitjada per l'invasor, defensant-la pam a pam, i donant gota a gota llur noble sang.

Uns per amor al seu rei, i altres als seus ideals liberals o republicans, han lluitat diverses vegades, i els d'un i d'altre camp, han mort amb el somriure als llavis per aquell seu ideal.

Antigament, els duels eren el nostre pa de cada dia per l'amor a l'aimia, o a la dona de la qual cada admirador feia el seu ideal, i en el circ, en el *camp de l'honor* o en qualsevol cantonada, lluien les espases, els punyals o els ganivets, i un regueró de sang, o un cos estenellat al sol, proclamava l'amor al seu ideal

Aquests actes heròics per l'ideal de cadascú, no creieu pas que us el retregui, bons amants de la dansa més bella, per a que feu el mateix pel nostre ideal la Sardana, no, us els faig present, només, per tal d'establir una comparació, i això, encara, em ve a la ploma, per haver escoltat un troç d'una conversa, no fa pas gaires dies.

Deia un: - Es a dir, doncs, que el teu ideal és la Sardana, i que no pots sentir el refilet de la tenora sense emocionarte, i que per la Sardana faries tota mena de sacrificis, i acabes de dir-ne que no ets encara soci del Foment de la Sardana? Que em pelin si ho entenc!

- Home - respongué l'altre - Jo crec que una cosa és la Sardana i altra cosa és el Foment...

- No noi, no; l'amor a la Sardana va unit a l'amor al Foment, car aquest és el que procura que la Sardana, que el

teu ideal, es vegi honorat el més sovint possible, i si no donés protecció al Foment, la nostra dansa, aquest teu ideal, no tan solament no serà tan honorat, sinó que àdhuc podrà ésser negligit, car només es tocarien en les festes majors i en alguna altra escadunera...

No em fou possible acabar d'escoltar la conversa, perquè hauria estat molt fàcil que s'haguessin adonat del meu *espionatge*.

Això, doncs, és el que ha mogut la meva ploma i haig d'afegir: Es gaire, és molt el sacrifici de desprendre's d'una miserable pesseta per a l'engrandiment de l'ideal sardanístic?

Una pesseta! Una pesseta al mes! Quantes i quantes pessetes doblades s'esquitllen de les mans dels afeccionats a la sardana, durant el mes, per galindaines, per bagatel·les, tant que hom podria dir que es llancen!

I d'un ideal que no valgué el sacrifici d'una pesseta, podem dir-ne que és un ideal?

Jo no arribo a comprendre com en una Figueres cap i casal de la Sardana, d'aquest Ideal empordanès, el Foment de la Sardana no ha assolit, encara, la subscripció, no solament de tots els afeccionats dansaires, sinó àdhuc la de tots els afeccionats per a escoltar-la, per a oir-la, per a saborejar aquelles notes que fan glair tots els cors joves empordanesos i àdhuc els cors vells de la gent de la terra nostrada.

Treballem, doncs, afeccionats a la bella dansa, per a enrobustir el nostre Foment de la Sardana, pensant que, enrobustint-lo, honoren la Sardana i li donen vida exuberant

Penseu, que si el Foment creix, creixerà amb robustesa la nostra dansa, car els seus joves dirigents, tots ells afeccionats a la Sardana, donaran com fins ara, i àdhuc més que fins ara, una empenta a la gaia i gentil dansa per a que es balli ací i arreu, i es facin concursos, per tal de premiar els dansaires més entenimentats, més seriosos i més catalans.

ANGEL TRÉMOLS.

NOTICIARI

COM anunciem en l'editorial d'aquest número, i per les causes allí citades, a partir d'any nou aquest portantveu costarà 0'20 pessetes.

I ara que parlem d'any nou, amics, bé cal que us desitgem un venturós any 1930.

Voldríem que el vostre entusiasme que ens heu atorgat no us desfalleixi durant aquest període, ans el contrari, que sempre vagi en augment per al millor desenvolupament de la Sardana. Nosaltres per la nostra part podríem dir «Any nou, vida nova», però no ho hem de dir, car com constateu arribem quasi a l'estabilitat formal, a la qual arribarem concretament dintre poc.

EL moviment de socis durant el mes passat és el següent:

Altes homes	2
id. dones	0
Baixes	5

EL nostre col·laborador d'aquest portantveu, l'estimat amic Ernest Albert i Galter, l'incansable escriptor empordanès, ha arribat ja al complet restabliment de la seva salut. Com a prova del seu interès per aquest butlletí s'ha afanyat, tan bon punt s'ha vist facilitat per agafar la ploma, a fer-nos l'article que

tenim el goig de publicar en aquest número.

Rebi l'enhorabona per la seva salut, i gràcies sinceres per les seves avaladores línies.

TAL com vam anunciar, el dia 24 del mes passat va tenir lloc l'audició de sardanes del Foment.

El temps esplèndid que feia va ajudar positivament a l'èxit de la festa. No cal que ressenyem la diada, car indubtablement, lector, formàveu part de la gernació de què constava i per tant vareu gaudir pràcticament. No contrastant, us assabentem que en la recaptada que efectuaren les simpàtiques sardanistes Teresina Solanes, Maria Serra, Maria Butxaques, Maria Pagès, Pepita Tries i Júlia Boniessa, en representació del Foment, van recollir la quantitat de 32'50 ptes. les quals pessetes han ingressat a la nostra arca.

ENS plau assabentar als nostres socis que en els acords presos en la darrera sessió del Foment consta una variació de càrrecs. Ara corresponen de

Tresorer	J. Carreres
Vice-President	J. Bosc
Vice-Secretari	J. Salleres
Vocal	A. Vidal

Estem segurs que posaran en el seu nou comès tot el zel necessari per la millor marxa del Foment, la qual variació correspon a aquest desig de millorament.

AVÍS als nostres compositors:

El Foment de la sardana de Barcelona us convoca al Cinquè Concurs «Premis Sant Jordi» any 1929-1930, amb el següent Cartell:

Tema I. 250 pessetes a la millor sardana per a cobla. - Tema II. 400 pessetes a la millor sardana coral per a quatre o més veus mixtes, amb acompanyament de cobla. - Tema III. 400 pessetes a la millor composició, de tema lliure, per a una o més cobles, en un o més temps.

Esperant que cooperareu en aquest concurs, us preguem que, en interessar-vos-hi, ens demaneu les «Notes al Cartell» i «Condicions», o demaneu-les directament al Foment de la Sardana de Barcelona, Pi, 11, pral.

2 desembre 1925, mor a Sant Feliu de Guíxols l'eminent compositor Juli Garrreta.

Som, doncs, ja al IV aniversari del traspàs d'aquest empordanès que portà la Sardana a un nivell superior absolut.

Vosaltres, lectors, que us serveixin aquestes línies de recordança de tribut de respecte d'aquell que va fer tant per a enaltir la sardana musical.

Aquest portantveu ha passat per la prèvia censura

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

AQUEST PORTANTVEU ES FACILITA AL PREU DE 30 CÈNTIMS
PELS NO SOOIS, A LA 'LLIBRERIA BATLLOSERA', I LA 'LLIBRERIA CANET'

PANTEONS

LÁPIDES

Marbristeria Artística

D'EN

JOAN PINEDA

RUTLLA, 11

FIGUERES

RECORDEU AQUEST NOM:

“SALVAVIDES”

I SABREU QUE SÓN ELS
EXQUISITS
CAMELS - PASTILLES
QUE A VÓS US CONVENEN.

REPRESENTANT A FIGUERES:

Colmado BOSCH

RAMBLA, 11 i PORTELLA, 9

**QUEVIURES FINES
BOMBONERIA SELECTA**

JOAN MARAGALL, 3 i 5

PRIMER PIS

FIGUERES

NOVETATS PER A SENYORA

PERE JUANOLA

GIRONA, 24

FIGUERES

Aquesta casa rep continuament les

últimes novetats que imposa la moda

PREU FIXE